მედიაწიგნიერება და AI-გენერირებული დეზინფორმაცია საქართველოში

MEDIA LITERACY AND AI-GENERATED DISINFORMATION IN GEORGIA

ირინა ყურუა
ასოცირებული პროფესორი
ბათუმის ხელოვნების სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Irina Kurua
Associate Professor
Batumi Art State University
Email: irinakurua@gmail.com
ORCID: 0009-0003-3517-6364

აბსტრაქტი

გენერაციული ხელოვნური ინტელექტის სწრაფმა განვითარებამ შეცვალა ინფორმაციის შექმნის, გავრცელებისა და აღქმის გარემო და გააფართოვა სინთეზური ტექსტის, გამოსახულების, ხმისა და ვიდეოს წარმოების შესაძლებლობები. ამავე დროს, გაჩნდა ახალი გამოწვევები დეზინფორმაციის ამოცნობისა და ციფრული მტკიცებულებების სანდოობის შეფასების მიმართულებით. კვლევის მიზანია მედიაწიგნიერების ტრანსფორმაციის გაანალიზება საქართველოს მედიასივრცეში და იმ პროფესიული და საგანმანათლებლო გამოწვევების გამოვლენა, რომლებიც AI-გენერირებული დეზინფორმაციის გავრცელებას უკავშირდება. კვლევა ეფუძნება თვისებრივ დიზაინს და აერთიანებს სამეცნიერო ლიტერატურისა და საჯაროდ ხელმისაწვდომი დოკუმენტების ანალიზს, საქართველოს მედიასივრცეში გამოვლენილი შემთხვევების შესწავლასა და 22 ჩაწერილი ნახევრად სტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუს თემატურ ანალიზს. შემთხვევათა ანალიზში განხილულია AI-გენერირებული ან ციფრულად მანიპულირებული კონტენტი, კოორდინირებული არაავთენტური ანგარიშები და მედიის მიერ ასეთი მასალის გავრცელების ცალკეული შემთხვევები. დამატებით შესწავლილია ექვსი სატელევიზიო მაუწყებლის საჯაროდ ხელმისაწვდომი მასალები AI-ის გამოყენებისა და პროფესიული გადამზადების შესახებ. შედეგები მიუთითებს, რომ მედიაწიგნიერების ტრადიციული საფუძვლები - კრიტიკული აზროვნება, წყაროს შეფასება და ინფორმაციის გადამოწმება - კვლავ აუცილებელია, თუმცა მათ უნდა დაემატოს AI-წიგნიერება, სინთეზური მედიის წარმომავლობისა და ავთენტურობის შეფასება და ტექნოლოგიური დეტექციის შედეგების კრიტიკული ინტერპრეტაცია. ინტერვიუებში გამოიკვეთა ნიუსრუმებში AI-გენერირებული დეზინფორმაციის სისტემური გადამოწმების, შესაბამისი ინსტრუმენტების გამოყენებისა და პროფესიული სწავლების შეზღუდულობა. ამასთან, რესპონდენტთა შეხედულებები არ იყო ერთგვაროვანი: კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის წარმომადგენელი და კიდევ ერთი რესპონდენტი არსებული მედიაწიგნიერების ძირითადი პრინციპების შენარჩუნებას უსვამდნენ ხაზს, მაშინ როცა სხვა გამოკითხული პირები ახალი კომპეტენციების განვითარებას უჭერდნენ მხარს. კვლევა აჩვენებს, რომ მედიაწიგნიერების განახლება უნდა დაეფუძნოს განათლების, მედიისა და შესაბამისი

საჯარო ინსტიტუტების კოორდინირებულ თანამშრომლობას. თვისებრივი მონაცემები სტატისტიკურ განზოგადებას არ ისახავს მიზნად, თუმცა იძლევა პროფესიული გამოცდილებისა და არსებული პრაქტიკის სიღრმისეული გააზრების შესაძლებლობას.
საკვანძო სიტყვები: მედიაწიგნიერება; ხელოვნური ინტელექტი; AI-გენერირებული დეზინფორმაცია; სინთეზური მედია; ციფრული ვერიფიკაცია.

Abstract

The rapid development of generative artificial intelligence (AI) has changed how information is created, distributed, and interpreted, while expanding the production of synthetic text, images, audio, and video. These developments create new challenges for identifying disinformation and assessing the credibility of digital evidence. This study examines the transformation of media literacy in Georgia and identifies professional and educational challenges associated with AI-generated disinformation. It adopts a qualitative design combining a review of literature and public documents, analysis of cases from Georgian media, and thematic analysis of 22 semi-structured interviews. The case analysis considers AI-generated or digitally manipulated content, coordinated inauthentic accounts, and media circulation of such material. Public information from six Georgian television broadcasters was also reviewed. The findings suggest that the core principles of media literacy—including critical thinking, source evaluation, and verification—remain essential, but need to be complemented by AI literacy, assessment of the provenance and authenticity of synthetic media, and critical interpretation of detection tools. Interviewees described limited newsroom capacity for systematic verification of AI-generated disinformation, limited use of specialized tools, and insufficiently institutionalized professional training. Views were not uniform: the representative of the Georgian National Communications Commission and Liana Markarian emphasized retaining the core principles of existing media literacy approaches, while other interviewees stressed the need to develop additional competencies. The study argues that updating media literacy requires coordinated efforts across education, media organizations, and relevant public institutions. The findings are not statistically generalizable but provide an in-depth account of professional experience and practice in Georgia.
Keywords: media literacy; artificial intelligence; AI-generated disinformation; synthetic media; digital verification.

შესავალი

ციფრულმა პლატფორმებმა ინფორმაციის შექმნა და გავრცელება დააჩქარა, ხოლო გენერაციულმა ხელოვნურმა ინტელექტმა გააფართოვა რეალისტური ტექსტის, გამოსახულების, ხმისა და ვიდეოს წარმოების შესაძლებლობები. ამ გარემოში დეზინფორმაციის პრობლემა აღარ შემოიფარგლება მცდარი მტკიცების გავრცელებით: სინთეზურმა მასალამ შეიძლება ყალბი ვიზუალური მტკიცებულება შექმნას, ხოლო არაავთენტურმა ანგარიშებმა ამ მტკიცების თითქოსდა საზოგადოებრივი მხარდაჭერა გააძლიეროს. ამიტომ ინფორმაციის სანდოობის შეფასება მოითხოვს არა მხოლოდ შინაარსისა და წყაროს, არამედ კონტენტის წარმომავლობის, კონტექსტისა და გავრცელების მექანიზმის გადამოწმებას.

კვლევის მიზანია, გააანალიზოს მედიაწიგნიერების ტრანსფორმაცია საქართველოს მედიასივრცეში AI-გენერირებული დეზინფორმაციის პირობებში. კვლევა პასუხობს სამ

ძირითად კითხვას: რა ახალი საფრთხეები ჩნდება ქართულ საინფორმაციო გარემოში; რა პროფესიულ და საგანმანათლებლო ბარიერებს აწყდებიან ჟურნალისტები და ფაქტების გადამმოწმებლები; და რა კომპეტენციები უნდა დაემატოს მედიაწიგნიერების არსებულ ჩარჩოს? კვლევა არ გულისხმობს, რომ ტრადიციული მედიაწიგნიერება მოძველდა; მისი ამოსავალი პოზიციაა, რომ კრიტიკული აზროვნება და ფაქტების გადამოწმება კვლავ აუცილებელია, თუმცა AI-გარემოში მათ დამატებითი ცოდნა და პრაქტიკა სჭირდება.

ლიტერატურის მიმოხილვა

Wardle და Derakhshan (2017) ინფორმაციული აშლილობის ჩარჩოში განასხვავებენ misinformation-ს — მცდარ ინფორმაციას, რომელიც შეიძლება განზრახვის გარეშე გავრცელდეს; disinformation-ს — განზრახ შექმნილ ან გავრცელებულ მცდარ ინფორმაციას; და malinformation-ს — რეალურ ინფორმაციას, რომელიც ზიანის მიყენების მიზნით გამოიყენება. ეს განსხვავება მნიშვნელოვანია, რადგან კონტენტის ფაქტობრივი სიზუსტის შემოწმება ყოველთვის ვერ ხსნის მის მიზანს, კონტექსტსა და გავრცელების სტრატეგიას.

გენერაციული AI-ის ორმაგი დანიშნულება სამეცნიერო ლიტერატურაში ერთ-ერთ ცენტრალურ თემად იქცა. ტექნოლოგია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ინფორმაციის დამუშავებისა და გადამოწმების მხარდასაჭერად, მაგრამ ამავე დროს ამცირებს სინთეზური ტექსტის, გამოსახულების, ხმისა და ვიდეოს შექმნის ტექნიკურ ბარიერებს. García et al. (2026) AI-სა და დეზინფორმაციის კვლევების მიმოხილვაში გამოყოფენ AI-ს, როგორც დეზინფორმაციის წყაროსა და მასთან ბრძოლის ინსტრუმენტს, დიფფეიკებს, რეგულირებასა და ალგორითმულ წიგნიერებას. Park და Nan-ის (2026) მიმოხილვაც ხაზს უსვამს როგორც გენერირებული კონტენტის რისკებს, ისე AI-ის გამოყენების შესაძლებლობას დეზინფორმაციის აღმოჩენისა და შემცირებისთვის.

მედიაწიგნიერების თანამედროვე მიდგომები სულ უფრო მეტად მოიცავს ალგორითმების შესახებ ცოდნას, ციფრული მტკიცებულებების შეფასებასა და სინთეზური მედიის წარმომავლობის გადამოწმებას. UNESCO-ს (2024) პოლიტიკის დოკუმენტი გენერაციული AI-ის პირობებში მედია და საინფორმაციო წიგნიერების განვითარებას მომხმარებლის გაძლიერებასა და AI-კონტენტის ეთიკურ, კრიტიკულ გამოყენებას უკავშირებს. Yan et al. (2024) AI-წიგნიერების ჩარჩოების მიმოხილვაში აჩვენებენ, რომ შესაბამისი კომპეტენციები მოიცავს არა მხოლოდ ინსტრუმენტების გამოყენებას, არამედ მათი შესაძლებლობებისა და შეზღუდვების გააზრებასაც. Kendeou et al. (2025) განათლებაში გენერაციული AI-ის შესაძლებლობებისა და გამოწვევების მიმოხილვაში ასევე უსვამენ ხაზს სასწავლო გარემოსთვის შესაბამისი მიდგომების შემუშავების საჭიროებას.

რეალისტურმა გამოსახულებებმა შეიძლება გაზარდოს ყალბი სათაურების დამაჯერებლობა. Guo, Zhong და Hu-ს (2025) ექსპერიმენტულ კვლევაში რეალისტური და სათაურის მტკიცებულებად აღქმული AI-გენერირებული გამოსახულებები ცრუ სათაურების დაჯერების უფრო მაღალ ალბათობას უკავშირდებოდა. ეს შედეგი ხაზს უსვამს გამოსახულების კრიტიკული შეფასების მნიშვნელობას, თუმცა არ ნიშნავს, რომ ვიზუალური მასალის ყველა მომხმარებელი ერთნაირად მოწყვლადია ან რომ ეს შედეგი უშუალოდ საქართველოს მოსახლეობას აღწერს.

დეზინფორმაციისადმი მედეგობისთვის მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ მცდარი მასალის შემდგომი შესწორება, არამედ პრევენციული მიდგომებიც. Roozenbeek და van

der Linden-ის (2019) კვლევა მიუთითებს, რომ ინტერაქტიულმა „ფსიქოლოგიური ინოკულაციის“ ჩარევებმა შეიძლება გააძლიეროს მომხმარებლის წინააღმდეგობა დეზინფორმაციული ხერხების მიმართ. ამასთან, ასეთი მიდგომები ვერ ჩაანაცვლებს ფაქტების გადამოწმებასა და დამოუკიდებელი წყაროების მოძიებას.

საქართველოს კონტექსტში CRRC-Georgia-ს 2025 წლის კვლევა აანალიზებს დეზინფორმაციისადმი მოწყვლადობას, მედიაწიგნიერებას, პოლიტიკურ პოლარიზაციასა და კონსპირაციულ აზროვნებას (Chkhetiani & Bandzeladze, 2025). ავტორები აჩვენებენ, რომ ინფორმაციის გადამოწმების პრაქტიკა და პოლიტიკური იდენტობა კომპლექსურ ურთიერთკავშირშია; ამიტომ ცალკეული დამოკიდებულება არ უნდა განიმარტოს, როგორც დეზინფორმაციისადმი მოწყვლადობის პირდაპირი საზომი. Tvauri და Taktakishvili (2026), 43 ქართველი ჟურნალისტის გამოკითხვის საფუძველზე, აღწერენ AI-თან დაკავშირებულ რისკებსა და პროფესიული ვერიფიკაციის საჭიროებას. ეს კვლევები AI-დეზინფორმაციის ქართულ კონტექსტში შესწავლის მნიშვნელობას ადასტურებს, თუმცა მედიაწიგნიერების პრაქტიკულ ცვლილებებზე დამატებითი თვისებრივი მონაცემებიც საჭიროა.

Reuters Institute-ის Digital News Report 2026-ის მიხედვით, ანგარიშში მოცულ 48 ბაზარზე ახალი ამბების მისაღებად AI-ჩატბოტის გამოყენება წინა წელთან შედარებით გაიზარდა: ბოლო კვირაში ასეთი გამოყენება რესპონდენტთა საშუალოდ 10%-მა დაასახელა, 2025 წლის 7%-თან შედარებით (Reuters Institute for the Study of Journalism, 2026; Ross Arguedas, 2026). ეს მონაცემები საქართველოს ცალკეულ მაჩვენებლად არ უნდა განვიხილოთ; ისინი გლობალურ ტენდენციას აჩვენებს და მედიაწიგნიერების საკითხის აქტუალობას ამყარებს.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა ეფუძნება თვისებრივ დიზაინს და აერთიანებს 22 ჩაწერილ ნახევრად სტრუქტურირებულ სიღრმისეულ ინტერვიუს, საჯაროდ ხელმისაწვდომი დოკუმენტების ანალიზსა და საქართველოს მედიასივრცეში გამოვლენილი შემთხვევების შესწავლას. რესპონდენტები მიზნობრივი შერჩევის პრინციპით შეირჩნენ მათი პროფესიული გამოცდილებისა და მედიასთან, ფაქტების გადამოწმებასთან ან მედიაწიგნიერებასთან უშუალო კავშირის საფუძველზე. ინტერვიუები ეხებოდა AI-გენერირებული დეზინფორმაციის იდენტიფიცირებასა და გადამოწმებას, ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების გამოყენებას, ჟურნალისტების კომპეტენციებსა და მედიაწიგნიერების განვითარების საჭიროებებს.

ინტერვიუები გაანალიზდა თემატური ანალიზის მეთოდით. გამოყენებული იყო როგორც კვლევის კითხვებსა და სამეცნიერო ლიტერატურაზე დაფუძნებული წინასწარი კატეგორიები, ისე ინტერვიუებიდან ინდუქციურად გამოვლენილი თემები. დოკუმენტური ანალიზის ფარგლებში განხილულია AI-ის გამოყენებასა და მედიაწიგნიერებასთან დაკავშირებული საჯარო სტრატეგიები, მაუწყებლების მასალები და ფაქტების გადამმოწმებელი ორგანიზაციების მიერ დოკუმენტირებული შემთხვევები. შესწავლილი იყო ექვსი ქართული სატელევიზიო მაუწყებლის შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი ინფორმაცია.

კვლევა მიზნად არ ისახავს სტატისტიკურ განზოგადებას. ინტერვიუების შედეგები ასახავს მონაწილე პროფესიონალების გამოცდილებასა და შეფასებებს, ხოლო შემთხვევათა ანალიზი - კონკრეტულ, დოკუმენტირებულ მაგალითებს. შესაბამისად,

დასკვნები აღწერს გამოვლენილ ტენდენციებს და არ წარმოადგენს მთელი ქართული მედიის ან საზოგადოების მდგომარეობის რაოდენობრივ შეფასებას.

AI-გენერირებული და ციფრულად მანიპულირებული კონტენტის შემთხვევები საქართველოში

საქართველოს საინფორმაციო გარემოში AI-გენერირებული დეზინფორმაცია სხვადასხვა ფორმით ვლინდება: ყალბი ან შეცვლილი ფოტოები, ხმისა და ვიდეოს იმიტაცია, კოორდინირებული არაავთენტური ანგარიშები და თაღლითური შეთავაზებები ცნობილი ადამიანების სახელით. ეს კატეგორიები ერთმანეთისგან განსხვავდება, თუმცა ყველა შემთხვევაში აუცილებელია კონტენტის წარმომავლობისა და კონტექსტის გადამოწმება.

2026 წლის აგვისტოში „მითების დეტექტორმა“ აღწერა AI-გენერირებული პროფილის ფოტოებით მოქმედი 434 არაავთენტური ანგარიშის ქსელი, რომელიც პოლიტიკურ გზავნილებს კოორდინირებულად უჭერდა მხარს (მითების დეტექტორი, 2026e). ეს შემთხვევა აჩვენებს, რომ მანიპულაცია შეიძლება შეეხებოდეს არა მხოლოდ ცალკეულ პოსტს, არამედ საზოგადოებრივი მხარდაჭერის ხელოვნურად შექმნილ შთაბეჭდილებასაც. ანგარიშის შეფასება არ უნდა დაეყრდნოს მხოლოდ ფოტოს გარეგნულ ნიშნებს; მნიშვნელოვანია პროფილის ისტორიის, ქსელური კავშირებისა და გავრცელების ქცევის შემოწმებაც.

2024 წელს ფაქტების გადამმოწმებელმა ორგანიზაციამ „ფაქტ-ჩეკმა“ გააანალიზა ხელოვნური ინტელექტით გაყალბებული ვიდეო, რომელშიც ნიკა გვარამია და გიორგი გაბუნია იყვნენ გამოსახული (Fact Check, 2024). მსგავსი მასალა ცხადყოფს, რომ რეალისტური ვიდეოს გარეგნული დამაჯერებლობა მისი ავთენტურობის დასადასტურებლად საკმარისი არ არის. გადამოწმება მოითხოვს ორიგინალი წყაროს მოძიებას, გავრცელების კონტექსტის შესწავლასა და დამოუკიდებელი მტკიცებულებების შედარებას.

2026 წელს სოციალურ ქსელებში გავრცელდა ვოლოდიმირ ზელენსკის სამხედრო მედლებით გამოსახული AI-გენერირებული ფოტო, ასევე გამოსახულება, რომელიც თითქოს მისი ბაბუის საფლავს ასახავდა (მითების დეტექტორი, 2026d, 2026c). მეორე შემთხვევა აჩვენებს, რომ სინთეზური გამოსახულება შეიძლება ისტორიულ მეხსიერებასა და ემოციურ ნარატივებთან დასაკავშირებლადაც გამოიყენებოდეს. რეალური პირის ან ისტორიული სიმბოლოს გამოსახვა თავისთავად არ ადასტურებს, რომ ფოტოზე ნაჩვენები მოვლენა რეალურად მოხდა.

AI-ით გაყალბებული ვიდეოს კიდევ ერთი მაგალითი უკავშირდებოდა სალომე ზურაბიშვილის სახელით გავრცელებულ ფინანსურ შეთავაზებას. „მითების დეტექტორის“ მიხედვით, მასალა თაღლითურ მიზანს ემსახურებოდა და რეალური ინტერვიუს კადრებს შეცვლილი ხმა და ტექსტი ჰქონდა დამატებული (მითების დეტექტორი, 2024). ეს შემთხვევა აჩვენებს, რომ სინთეზური მედია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს არა მხოლოდ პოლიტიკური დისკრედიტაციისთვის, არამედ ფინანსური თაღლითობისთვისაც.

2026 წლის მაისში გავრცელდა AI-გენერირებული ფოტო, რომელიც თითქოს ტელეკომპანია „იმედის“ ეთერში ნიკა გვარამიას მონაწილეობას ასახავდა. „მითების დეტექტორის“ გადამოწმებით, გვარამია აღნიშნულ გადაცემაში სტუმრად არ ყოფილა და ფოტო რეალურ მოვლენას არ ასახავდა (მითების დეტექტორი, 2026b). იმავე წლის

იანვარში ნიკოლას მადუროს დაკავების სავარაუდო პირველი კადრის სახით გავრცელებული ფოტოც AI-გენერირებულად შეფასდა; იგი ქართულ მედიაშიც გამოქვეყნდა და მოგვიანებით წაიშალა (მითების დეტექტორი, 2026a). ეს მაგალითები ხაზს უსვამს, რომ редакციული გადამოწმება საჭიროა მაშინაც, როცა მასალა თავდაპირველად სხვა მედიასაშუალებას ან სააგენტოს მიეწერება.

მედიის განვითარების ფონდის 2026 წლის ანგარიშში აღწერილია ჟურნალისტებისა და მედიის წინააღმდეგ მიმართული დისკრედიტაციის კამპანიებიც, მათ შორის AI-გენერირებული გამოსახულების გამოყენება, რომელშიც ნანუკა ჟორჟოლიანი ჯეფრი ეპსტეინთან ერთად იყო წარმოდგენილი (მედიის განვითარების ფონდი, 2026). ასეთი შემთხვევების განხილვისას მნიშვნელოვანია ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს დადასტურებული ფაქტი, ფაქტების გადამმოწმებლის დასკვნა და ავტორის ინტერპრეტაცია.

AI-ის გამოყენება ქართულ მედიაში და ინსტიტუციური მზადყოფნა

ექვსი სატელევიზიო მაუწყებლის შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი მასალების განხილვამ აჩვენა, რომ AI-ის გამოყენების ინსტიტუციური სურათი არაერთგვაროვანია. საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის სტრატეგიულ დოკუმენტში AI-ზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებები დაკავშირებულია ციფრული პლატფორმების განვითარებასთან, არქივის დიგიტალიზაციასა და დეზინფორმაციის იდენტიფიცირების მექანიზმების გაძლიერებასთან (საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი, n.d.). ამავე მაუწყებლისა და EBU-ს რეგიონული აკადემიის სასწავლო პროგრამაში 2021 წელს გათვალისწინებული იყო თემები „ხელოვნური ინტელექტი და ყალბი ინფორმაცია“ და AI-ის გამოყენება ახალი ამბების შექმნისას (საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი, 2021). ეს დაკვირვება თავსებადია Gersamia et al.-ის (2025) მიერ აღწერილ საქართველოს მედიაგარემოს უფრო ფართო სურათთან, თუმცა მათი ანგარიში თავისთავად არ ადასტურებს თითოეული მაუწყებლის შიდა AI-პრაქტიკას.

სხვა მაუწყებლების შემთხვევაში საჯარო მასალები ადასტურებს AI-ის თემატიკის გაშუქებას, თუმცა ყოველთვის არ იძლევა საფუძველს დავასკვნათ, რომ AI სისტემურად არის ინტეგრირებული სარედაქციო პროცესებში ან რომ სპეციალიზებული დეტექციის ინსტრუმენტები რეგულარულად გამოიყენება. ამიტომ საჯარო ინფორმაციის არარსებობა არ უნდა გავუტოლოთ ტექნოლოგიის არგამოყენების მტკიცებულებას; უფრო ზუსტი დასკვნაა, რომ ინსტიტუციური პრაქტიკის შესაფასებლად გამჭვირვალე და შედარებადი ინფორმაცია შეზღუდულია.

საერთაშორისო ლიტერატურა და ჟურნალისტური პრაქტიკის შესახებ საჯარო სახელმძღვანელოები მიუთითებს, რომ AI-ის გამოყენება უნდა ეფუძნებოდეს ადამიანურ ზედამხედველობას, გამჭვირვალობას, სარედაქციო პასუხისმგებლობასა და დამოუკიდებელ გადამოწმებას (UNESCO, 2025a, 2025b). AI-დეტექტორის პასუხი არ უნდა ჩაითვალოს საბოლოო მტკიცებულებად: მისი შედეგი უნდა შედარდეს წყაროს, კონტექსტის, ვიზუალური ან აუდიო ნიშნებისა და სხვა დამოუკიდებელი წყაროების მონაცემებთან.

კომუნიკაციების ეროვნული კომისია მედიაწიგნიერების განვითარებას სტრატეგიულ მიმართულებად განიხილავს (საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია, 2018, 2024) და ავრცელებს საგანმანათლებლო რესურსებსა და ინიციატივებს. მათ შორისაა სასკოლო საზოგადოებისთვის განკუთვნილი მედიაწიგნიერების ოლიმპიადა AI-ის

თემაზე და მედიააკადემიის სემინარი „AI და მისი გამოყენება მედიაში“ (საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია, 2025a, 2025b). ამ მასალების არსებობა მნიშვნელოვანია, თუმცა მათი არსებობა თავისთავად არ ადასტურებს, რომ AI-წიგნიერება სრულად არის ინტეგრირებული ყველა სასწავლო საფეხურზე ან ყველა ჟურნალისტურ რედაქციაში.

სამოქალაქო სექტორში „მედიის განვითარების ფონდი“ და მისი პლატფორმა „მითების დეტექტორი“ ავრცელებენ ფაქტების გადამოწმების მასალებს და ხელს უწყობენ დეზინფორმაციის ამოცნობის პრაქტიკული უნარების განვითარებას. „ფაქტმეტრის“ რესურსებიც განმარტავს, როგორ შეიძლება შეფასდეს AI-ის მიერ შექმნილი ფოტო, ვიდეო და აუდიო (ფაქტმეტრი, 2024). ამასთან, AI-გენერირებული კონტენტის გადამოწმება მოითხოვს არა ერთ უნივერსალურ დეტექტორზე დამოკიდებულებას, არამედ ტექნოლოგიური ხელსაწყოების, კონტექსტუალური ანალიზისა და ტრადიციული ფაქტ-ჩეკინგის ერთობლივ გამოყენებას.

თვისობრივი კვლევის შედეგები: 22 ინტერვიუს თემატური ანალიზი

22 ინტერვიუს თემატურმა ანალიზმა აჩვენა, რომ რესპონდენტთა უმრავლესობა მედიაწიგნიერების ტრადიციულ საფუძვლებს კვლავ მნიშვნელოვნად მიიჩნევს, თუმცა მათ ახალი ციფრული და AI-კომპეტენციების დამატების საჭიროებას ხედავს. განსაკუთრებით გამოიკვეთა სინთეზური ვიზუალური, აუდიო და აუდიოვიზუალური კონტენტის წარმომავლობისა და ავთენტურობის შემოწმება, სხვადასხვა დამოუკიდებელი მტკიცებულების შედარება და ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების კრიტიკული გამოყენება.

რესპონდენტთა პასუხებში გამოიკვეთა ნიუსრუმებში AI-გენერირებული დეზინფორმაციის სისტემური გადამოწმების შეზღუდულობა, სპეციალიზებული ინსტრუმენტების იშვიათი გამოყენება და პროფესიული გადამზადების საჭიროება. ზოგიერთი მონაწილე აღნიშნავდა, რომ ფაქტების გადამოწმება ხშირად ფაქტ-ჩეკერების პასუხისმგებლობად აღიქმება, მაშინ როცა ჟურნალისტურ რედაქციებსაც სჭირდებათ საბაზისო უნარები, რათა საეჭვო მასალა გადამოწმებამდე არ გაავრცელონ. ეს მიგნება აღწერს რესპონდენტთა გამოცდილებას და არ უნდა განიმარტოს, როგორც ყველა ქართული რედაქციის შესახებ სტატისტიკური დასკვნა.

AI-დეტექტორების მიმართ რესპონდენტები ფრთხილ დამოკიდებულებას ავლენდნენ: ინსტრუმენტები შეიძლება დაეხმაროს შემოწმებას, მაგრამ მათი შედეგი საბოლოო დასკვნად ვერ ჩაითვლება. პროფესიული განსჯა, წყაროსა და კონტექსტის შემოწმება და სხვადასხვა მტკიცებულების შედარება კვლავ გადამწყვეტია. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართულენოვანი მასალისა და ისეთი შემთხვევებისას, როცა ტექნოლოგიური ინსტრუმენტის შედეგი დამოუკიდებლად ვერ ამოწმებს კონტენტის გავრცელების ისტორიას.

ამ საერთო ტენდენციისგან განსხვავებული აქცენტები გამოიკვეთა კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის წარმომადგენლისა და ლიანა მარკარიანის პასუხებში. მათ მედიაწიგნიერების ძირითადი პრინციპების შენარჩუნებას გაუსვეს ხაზი და მისი სრული გარდაქმნის საჭიროება ნაკლებად გამოკვეთილად წარმოაჩინეს. სხვა რესპონდენტები კი უფრო მკაფიოდ მიუთითებდნენ ახალი უნარების, პრაქტიკული ტრენინგებისა და AI-წიგნიერების გაძლიერების აუცილებლობაზე. ამდენად, განსხვავება ძირითადად

ცვლილების მასშტაბის შეფასებას ეხება და არა კრიტიკული აზროვნებისა და ინფორმაციის გადამოწმების მნიშვნელობის უარყოფას.

დასკვნა და რეკომენდაციები

კვლევა აჩვენებს, რომ AI-გენერირებული დეზინფორმაციის პირობებში მედიაწიგნიერების ბირთვი უცვლელი რჩება, თუმცა მისი კომპეტენციური ჩარჩო ფართოვდება. წყაროს შეფასება, კრიტიკული აზროვნება და ფაქტების გადამოწმება კვლავ აუცილებელია; მათ უნდა დაემატოს სინთეზური კონტენტის წარმომავლობის შეფასება, ფოტო-აუდიო-ვიდეო მასალის კონტექსტუალური გადამოწმება და AI-დეტექტორების შედეგების კრიტიკული გააზრება. საქართველოს მაგალითები აჩვენებს, რომ გამოწვევა ეხება როგორც ყალბი შინაარსის გავრცელებას, ისე ყალბი მტკიცებულებისა და ხელოვნურად შექმნილი საზოგადოებრივი მხარდაჭერის ილუზიას.

კვლევის საფუძველზე გამოიკვეთა სამი ძირითადი რეკომენდაცია. პირველი — სახელმწიფო და შესაბამისმა მარეგულირებელმა ინსტიტუტებმა უნდა უზრუნველყონ AI-წიგნიერების პრაქტიკული რესურსების თანმიმდევრული განვითარება და შეფასება. მეორე — საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა მედიაწიგნიერების სწავლებაში უნდა გააძლიერონ სინთეზური მედიის, წყაროს წარმომავლობისა და ციფრული მტკიცებულებების გადამოწმების პრაქტიკა. მესამე — მედიაორგანიზაციებმა უნდა შეიმუშაონ AI-ის გამოყენებისა და ვერიფიკაციის შიდა წესები, უზრუნველყონ ჟურნალისტების უწყვეტი გადამზადება და არ გაავრცელონ საეჭვო მასალა დამოუკიდებელი შემოწმების გარეშე.

კვლევის შეზღუდვაა ის, რომ ინტერვიუები მიზნობრივი შერჩევით ჩატარდა და შედეგები სტატისტიკურ განზოგადებას არ ისახავს მიზნად. შემდგომი კვლევა შეიძლება დაეფუძნოს ჟურნალისტების უფრო ფართო გამოკითხვას, სხვადასხვა მედიასაშუალების შიდა პრაქტიკის შედარებასა და საგანმანათლებლო პროგრამების შეფასებას. მიუხედავად ამისა, 22 ინტერვიუსა და დოკუმენტირებული შემთხვევების ანალიზი აჩვენებს, რომ AI-ის ეპოქაში მედიაწიგნიერების განვითარება უნდა განიხილებოდეს როგორც უწყვეტი პროფესიული და საგანმანათლებლო პროცესი.

ბიბლიოგრაფია

Chkhetiani, L., & Bandzeladze, T. (2025). *Vulnerability to disinformation in Georgia: The role of media literacy, polarization, and conspiratorial thinking*. CRRC-Georgia. https://crrc.ge/en/report-vulnerability-to-disinformation-in-georgia-the-role-of-media-literacy-polarization-and-conspiratorial-thinking/

Fact Check. (2024, October 29). *სოციალურ ქსელში ნიკა გვარამიასა და გიორგი გაბუნიას ხელოვნური ინტელექტით გაყალბებული ვიდეო ვრცელდება*. https://factcheck.ge/ka/story/43295-sotsialur-qselshi-nika-gvaramiasa-da-giorgi-gabunias-khelovnuri-inteleqtit-gayalbebuli-video-vrtseldeba

García, J. C., Rodríguez, A. S., & Rodríguez-Vázquez, A.-I. (2026). Artificial intelligence and disinformation: A state-of-the-art review through a systematized literature review. *Social Sciences, 15*(4), Article 247. https://doi.org/10.3390/socsci15040247

Gersamia, M., Gigauri, E., & Gurgenidze, G. (2025, March 31). *Media environment 2024: The fight for trust and freedom in Georgia*. Media Voice. https://www.mediavoice.ge/post/media-environment-study-2024-released

Guo, S., Zhong, Y., & Hu, X. (2025). People are more susceptible to misinformation with realistic AI-synthesized images that provide strong evidence to headlines. *Harvard Kennedy School (HKS) Misinformation Review, 6*(6). https://doi.org/10.37016/mr-2020-189

Kendeou, P., Fulsher, A., & Pagkratidou, M. (2025). GenAI and misinformation in education: A systematic scoping review of opportunities and challenges. *AI & Society*. https://doras.dcu.ie/31512/

Park, S., & Nan, X. (2026). Generative AI and misinformation: A scoping review of the role of generative AI in the generation, detection, mitigation, and impact of misinformation. *AI & Society*. https://doi.org/10.1007/s00146-025-02620-3

Reuters Institute for the Study of Journalism. (2026). *Digital News Report 2026*. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2026

Roozenbeek, J., & van der Linden, S. (2019). Fake news game confers psychological resistance against online misinformation. *Humanities and Social Sciences Communications, 5*, Article 65. https://www.nature.com/articles/s41599-019-0279-9

Ross Arguedas, A. (2026, June 16). *Emerging uses of AI chatbots for news and what it means for journalism*. Reuters Institute for the Study of Journalism. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2026/emerging-uses-ai-chatbots-news-and-what-it-means-journalism

Tvauri, G., & Taktakishvili, T. (2026). Disinformation in the age of artificial intelligence: The role and challenges of media (An analysis based on the Georgian context). *Journal of Strategic Innovation & Sustainability, 21*(1), 87–94. https://doi.org/10.33423/5g851t64

UNESCO. (2024). *Examining media and information literacy responses to generative AI: A UNESCO policy brief*. https://www.unesco.org/en/articles/examining-media-and-information-literacy-responses-generative-ai-unesco-policy-brief

UNESCO. (2025a). *Freedom of expression, artificial intelligence and elections*. UNESCO Digital Library. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000393473

UNESCO. (2025b). *Deepfakes and the crisis of knowing*. https://www.unesco.org/en/articles/deepfakes-and-crisis-knowing

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. Council of Europe. https://edoc.coe.int/en/media/7495-information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research-and-policy-making.html

Yan, L., Sha, L., Zhao, L., Li, Q., & Gašević, D. (2024). AI literacy: A systematic review of definitions, frameworks, and competency models. *Computers and Education: Artificial Intelligence, 6*, Article 100183.

მედიის განვითარების ფონდი. (2026). *Disinformation and discrediting campaigns against media and journalists*. https://mdfgeorgia.ge/wp-content/uploads/2026/05/Media_ENG-.pdf

მითების დეტექტორი. (2024, December 17). *სალომე ზურაბიშვილის სახელით ხელოვნური ინტელექტის მიერ გენერირებული თაღლითური ვიდეო ვრცელდება*. https://mythdetector.com/ka/salome-zurabishvilis-ai-ith/

მითების დეტექტორი. (2026a, January 3). *ფეისბუქზე ნიკოლას მადუროს დაკავების ყალბი ფოტო ვრცელდება*. https://mythdetector.com/ka/nikolas-maduros-dakavebas/

მითების დეტექტორი. (2026b, May 8). *ფოტო, რომელზეც იმედის ეთერში ნიკა გვარამიას წყალს ასხამენ, AI გენერირებულია*. https://mythdetector.com/ka/nika-gvaramias-tsqhals-askhamen/

მითების დეტექტორი. (2026c, May 14). *სოციალურ ქსელებში ზელენსკის ბაბუის საფლავის AI-ით გენერირებული ფოტო ვრცელდება*. https://mythdetector.com/ka/zelenskis-babuis-saphlavi/

მითების დეტექტორი. (2026d, July 24). *სოციალურ ქსელში სამხედრო ფორმაში გამოსახული ზელენსკის AI ფოტო ვრცელდება*. https://mythdetector.com/ka/samkhedro-phormashi-gamosakhuli/

მითების დეტექტორი. (2026e, August 24). *ყალბი სახეები და კოორდინირებული მხარდაჭერა: როგორ მუშაობს 434 AI-ტროლის ქსელი*. https://mythdetector.com/ka/434-ai-trolis-qseli/

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია. (2018). *მედიაწიგნიერების განვითარების ხელშეწყობის სტრატეგია*. https://comcom.ge/uploads/other/12/12037.pdf

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია. (2024). *კომუნიკაციების კომისიის სტრატეგია 2024–2026*. https://comcom.ge/ge/the-commission/strategia

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია. (2025a). *მედიაწიგნიერების ოლიმპიადა სასკოლო საზოგადოებისთვის: ხელოვნური ინტელექტი და მედიაწიგნიერება*. https://comcom.ge/ge/yvela-siaxle/mediawignierebis-olimpiada.page

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია. (2025b). *ComCom-ის მედიააკადემიაში სემინარი „AI და მისი გამოყენება მედიაში“ ჩატარდა*. https://comcom.ge/ge/yvela-siaxle/comcom-is-mediaakademiashi-seminari-ai-da-misi-gamoyeneba-mediashi-chatarda.page

საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი. (2021). *თინათინ ბერძენიშვილი: დღეს ჩატარდა საზოგადოებრივი მაუწყებლისა და EBU-ს რეგიონული აკადემიის პირველი ტრენინგი*. https://1tv.ge/news/tinatin-berdzenishvili-dghes-chatarda-sazogadoebrivi-mauwyeblisa-ebu-s-regionuli-akademiis-pirveli-treningi-amayi-var-rom-am-trenings-70-mde-djurnalisti-eswreboda/

საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი. (n.d.). *პირველი არხი ყველასთვის: ხედვა*. https://1tv.ge/strategy/

ფაქტმეტრი. (2024, October 24). *როგორ უნდა ამოვიცნოთ ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილი ფოტო/ვიდეო/აუდიო მასალები?* https://factcheck.ge/ka/story/43288-rogor-unda-amovicnot-xelovnuri-inteleqtis-mier-sheqmnili-foto-video-audio-masalebi